

KATOLIK

wychodzi wieczorem
w Poniedziałki, Środy i Piątki.

ABONAMENT:
W Milwaukee za rok cały...\$2.50
Przez roznościeli tygodniowo...5c
Należność kolektują roznościeli
co tydzień w Sobotę.
Kto opłaci na cały rok z góry o-
trzyma rabatu 10 proc.
Numer pojedynczy.....2c
W innych miejscowościach Stan.
Zjedn. i w Kanadzie. \$2.50
W innych krajach.....3.50
Wszelkie listy i przesyłki pie-
niężne adresować należy:

The Polish Pub. Co. of Milwaukee,
553 Mitchell ul.,
MILWAUKEE, WISCONSIN.

Abonenci odbierający KATOLI-
KA przez pocztę, winni przysłać
abonament albo gotówką w liście
registrowanym przez Express, albo
przez przekaz pocztowy, czyli Money
Order. Przekaz czy to z bieżą-
cym, czy to pocztowy, należy
dołączyć do listu adresowanego do
ofisu KATOLIKA.

Właściciele i wydawcy:
The Polish Pub. Co. of Milwaukee.
Prez.: Fr. Nieziorawski,
Vice-prez.: M. Huntowski,
Sekr.: Jan Kuk,
Kasyer: Jan Szramka.
Redaktor: Dr. A. Jawornicki.

Teatra — Muzea i Gallery.
Akademia Muzyczna. "A Fair Re-
bel" and Vandeville.
Bijou Theater. "Black Patti and
Troubadours".
Davidson Theater. Występ E. H.
Sothern w "An Enemy of the
King".
Uhllein Alhambra Theater. Vau-
deville.
Ogród Palmowy Schlitz'a. Kon-
cert codziennie wieczorem.
Muzeum publiczne w gmachu
wystawowym, otwarte od 9 do 12
w południe, w Niedziele od 1 do
5 wieczór.
Galerya sztuki Layton'a. Wejście
bezpłatne w Niedziele, Wtorki,
Czwartki i Soboty. Wejście 25c.
w Środy i Piątki. Otwarta od 10
rano do 4 wieczór; w Niedziele
od 2 do 5 wieczór.
Biblioteka pub. Czytelnia otwarta
codziennie od 8 rano do 9 wie-
czór; w Niedziele zaś od 2 do 9
wieczór.

CZEGO CHCECIE.

JAKIE MA ZAMIARY ZWIĄZEK N. P.
Popiera dążność wrogów narodu.

Każdy kto przeczytał arty-
kuł p. t. "Zdrowe poglądy"
zamieszczony w No. 3 "Zgo-
dy" ma prawo przypuszczać,
że ma do czynienia albo z
gorączkowym majaceniem
nieprzytomnego człowieka, al-
bo też z wyznaniem zasad poli-
tyczno-moralnych, pełnem zlej
wiary. Ile bowiem słów, ty-
le w nich fałszu, a ile fałszu
tyle hypokryzyi.

Czego chce "Związek" jasno
wypowiada nietylko w tym ar-
tykule, ale w każdym niemal
numerze swego organu. Chce
burzyć — zamiast budować,
rozdzielać — zamiast łączyć,
pogrążyć w mrok — zamiast
oświecać, i z gruzów tych
wyprowadzić dopiero wielkie
dzieło — zbawienie ojczyzny.
"Związek" wskazując na-
rodowi drogę do zbawienia,
idzie ręką w rękę z najza-
ciętszym wrogiem naszej wol-
ności, z caratem. Chce tego
czego ten chce od wieku bez-
skutecznie; chce zamiast swo-
body, skrepować narodowi
dłonie, aby udaremnić mu
wszelki wysiłek w obronie
swej narodowości; chce śmierci
jego samobójczej; zamiast
wskazać mu drogę do życia.
Oto są cele "Związku" nie-
świadomie, czy też z umysłu
wytknięte, w to dziś nie wcho-
dzimy.

**Związek powinien przedewszystkiem
badać dzieje**

Jeżeli na to organ jego od-
powie, że to nie prawda,
wówczas powiemy mu: za-
miast nauczać lud w jaki
sposób ma się dobijać wol-
ności, zamiast robić się jego
przewodnikiem i prowadzić
go na manowce obiedu, niech
twoi kierownicy wezmą się
pierwej do nauki, niech zba-
dają dzieje nieszczej na-
rodowych i z nich zaczerpną
wskazówki jak pracować nad

wolnością ojczyzny. Dopóki
gruntownych studiów w tym
kierunku nie przeprowadzą,
dopóki wielkimi słowy: wol-
ność, swoboda, w które albo
sami nie wierzą, lub nie ro-
zumieją, tumanić będą lud,
aby ukryć istotne swe cele,
dopóty my wołać na was nie
przestaniemy: idźcie precz wy
którzy wrzask ten czynicie!
Dostyc w dziejach naszych
mieliśmy takich jak wy war-
chołów; dosyć już klęsk spa-
dło na kraj nasz od podo-
bnych wam nieproszonych
zbawców ojczyzny!

Wodzireje twoi, czyniąć się
jedynymi obrońcami światła,
postępu, swobody, rzucają
papierowe gromy nad duchow-
nych, jakoby ci winni byli
włożenia na lud jarzma, od-
jęcia mu praw i swobód poli-
tycznych, szerzenia nakoniec
ciemnoty.

Związek z umysłu głosi fałsz.

Zkąd zaczerpnęliście da-
nych do takiego twierdzenia?
Jeżeli głosicie ludowi podo-
bne prawdy z wiedzą, że to
fałsz, że ten lud nie pójdzie
do dzieł historycznych spraw-
dzić wasze twierdzenia, staje-
cie się winni fałszowania hi-
storyi, spełniacie zbrodnie
burząc przeciw sobie klasy
społeczne. Jeżeli zaś powta-
rzacie tylko oklepane komu-
nary niedowarzonych półgów-
ków, zkąd w takim razie
przywłaszczacie sobie prawo
zabierania głosu w kwestyach
społecznych, nie zbadawszy
przedmiotu o którym z taką
stanowczością wydajecie sądy?

Na wasze wrzaski o ucie-
mianiu ludu przez księży,
o rozszerzaniu przez nich
ciemnoty, odpowiedź wam
dzieje ojczyzny, którą tak
bardzo niby kochacie, a nie
a nic ich nie znacie.

**Dzieje narodu polskiego zdają fałsz
Związkowi.**

Dzieje te nauczają was, że
wówczas gdy magnaci zepsu-
ci zbytkiem swobody, o swo-
je tylko dobro dbali, jedno
tylko duchowieństwo, zawsze
i na każdym kroku składało
dowody ofiarności, głębokiej,
miłości dla kraju. Wówczas
gdy największym politykom
w XVI wieku nie śniło się
nawet o upadku Polski, któż
pierwszy jeżeli nie Piotr Skar-
ga nawoływał do poprawy w
kazaniach sejmowych i wy-
rzucał magnatom ucisk ludu
i warcholstwo. Jakiż stan, w
ciągu długich wieków, wyda-
wał najwiękzych uczonych,
historyków, prawników, poe-
tów, jeżeli nie stan duchow-
ny? Czyż potrzeba przyta-
czać ich nazwiska? A potem
gdy Polska rozpadać się po-
częła w gruzy, kto najpierw-
szy wskazywał środki ratun-
ku w dziele "O skutecznym
rad sposobie" kto żądał swo-
body i światła dla ludu, je-
żeli nie Pijar, X. Stanisław
Konarski? Obwiniecie księży
że są propagatorami ciemno-
ty, a nie chcecie wiedzieć, że
po pierwszym rozbiore kraju,
gdy utworzono Komisję
edukacyjną, najskrzętniej za-
biegali o dźwignięcie oświaty
X. Hugo Kołłątaj, X. Kopy-
czyński, i X. Poniatowski,
biskup płocki. Wmawiacie
w masy, że księża lud ucie-
mniają, a zrozmysłu taicie
przed nim, że ojcem wielko-
pomnej konstytucji 3 Maja
był X. Hugo Kołłątaj, i że
gdy wniesiono projekt jej do
sejmu, jedynie X. Piatolemu,
X. Górzeńskiemu, biskupowi
smoleńskiemu i X. Turskie-
mu, biskupowi krakowskiemu
zawdzięczać należy, że pro-
jekt ten król i posłowie przy-
jęli. Im tylko zawdzięczać
należy, że ta konstytucya,
gdyby nie była w niwecz o-

brócona przez warcholów po-
litycznych, zabezpieczała lud
od ucisku panów, oddając go
pod opiekę prawa i władz
krajowych — o czym w cy-
wilizowanej Europie panom
liberałom ani się śniło pod-
ówczas.

**Z panujących tylko Papieże bronią
wolność Polaków.**

Zapominacie, lub niechcecie
wiedzieć, że gdy w porozbio-
rowych czasach, naród pory-
wał się, by skruszyć swe wię-
zy, duchowni najpierwsi sta-
wali do sprawy; a gdy cała
Europa z założonemi rękoma
spoglądała na rozbój spełnio-
ny na nas przez trzymocar-
stwa, jeden tylko Papież Kle-
mens XIII. z pomiędzy panu-
jących monarchów, przema-
wiał za Polską, błagając ich
o pomoc.

Czy zapomnieliście w jakiej
okoliczności, Papież Pius IX.
wyrzekł do ambasadora mos-
kiewskiego, owe pamiętne sło-
wa "non possumus"?

Nakoniec w obecnych opła-
kanych czasach, któż jeżeli
nie Papież Leon XIII, staje
jeszcze w naszej obronie, cho-
ciaż nie ma bagnetów na po-
parcie swych żądań i w ency-
klikach upomina się u cara
za prześladowanymi za wiarę.

**Gdzie byli liberali podczas walk za
wolność?**

We wszystkich ruchach na-
rodowych księża byli pierw-
szymi. Oni poruszali tłumy
i, walcząc w imię wolności,
szli na męczeństwo. Małoch
na szubienicach zawisło, ma-
łoch na Kamezacie, w Nerczyń-
skich kopalnięch umarło? Wie-
luż ich cytadela warszawska w
murach swych widziała? A Fi-
jałkowski, Feliński, arcybisku-
pi warszawscy, za jaką sprawę
cierpieli? Podczas gdy księża
przez was wzgardzeni, za kraj
i wolność w powstaniach gi-
nęli, gdzie byli liberaly, po-
stępownicy, co pod płaszczykiem
światła i postępu, wyznawali
idee antyreligijne, bracia wa-
si rodzeni po duchu? Oto w
lokajskiej liberyi wycierali
carskie przedpokoje; w Pa-
ryżu, w buduarach kokot wiel-
kiego świata, przejadali resztki
ojcowizny; siedzieli w Berlinie,
w Wiedniu, w złoczonej szulerni
Monte Carlo, wszędzie zresztą
gdzie było coś do zyskania,
tylko nie w męczeńskiej Polsce.

Za te zasługi car niesz-
czędząc ostatnim orderów,
rang, zaszczytów, tem zacie-
klej prześladował duchownych,
bo tylko w klerze najsilniej-
szą dla swych dążeń widzi
zapórę; bo tylko kler wpły-
wem swym utrzymywał lud w
przywiązaniu do kraju i je-
zyka i broni go od zrusyfi-
kowania.

**Jaka drogą "Związek" chce kraj zba-
wić?**

A wy ojcowie "Związku"
jaką drogę obrabaliście, aby
ojczyźnie naszej wywalczyć
swobodę? Oto zanim jeden
choćby krok w tej sprawie
wzięli, obwiniliście, boć przecie
nieustannie gadaniny o Skarbie
i sprawie sztandaru, nikt po-
ważny naseryo traktować nie
będzie, rozpoczynacie od tego,
aby lud którego jedyną dźwig-
nię w życiu jest religia, oderwać
od kościoła i na manowce niedo-
wiarstwa wprowadzić. Zamiast
łączyć naród w masę jednolitą,
mającą jedną myśl, jedno dą-
żenie, odrywajcie go od koś-
cioła i tworzyście w łonie jego
dwa nienawistne obozy. W
zapamiętałości swej przeciw
Kościołowi, posuwacie się do
wznawiania dawnych błędów,
które podkopały byt naszego
kraju i do upadku przywiodły.
Nakoniec, odwracając lud od
św. Kościoła, dajecie najsil-
niejszą broń wrogowi do ręki;
ułatwiacie mu robotę jakiej

przez wiek prześladowań i u-
cisków dokonać nie zdołał.
Wam to, jeśli wteń robocie
nie przeszkodzą, przypadłoby
w udziale wyrzec:
Finis Poloniae!

**"Związek" ojem jest niezależnych
kościółów.**

**"Związek" nie zna stosunków w sta-
rym kraju.**

Słyszac nieustannie hasła
wasze: wolność! swoboda!
a patrząc na czyny, każdy ob-
darzony odrobiną chociażby
krytycznego sądu, posądzi
was musi o hipokryzję, że
wielkie te słowa na ustach i
w piśmie waszem, są wierut-
nem kłamstwem, a używacie je
jedynie w tym celu, aby tem
łatwiej szerzyć między ludem
antykatoickie prądy. Dosyć
jużeście złego zrobili! Kościo-
ły "niezależne" zaburzenia w
Bay City, to przecież dzieła
duchu waszym poczęte; a ów
"niezależny tarzający się w
błocie" wszak i to wasze dzie-
cko, waszemi teoryami wy-
karmione.

Nakoniec przypuściwszy na-
wet na chwilę, w co niepodo-
bna uwierzyć, że dążeniem
waszem jest istotnie oswobo-
dzić ojczyznę, wpadacie w ta-
kim razie w błąd, w jaki
wpada każda emigracya, tra-
cącą związek z ojczyzną, wsku-
tek dłuższego pobytu po za
granicami kraju. Oto nie li-
czycie się wcale z pojęciami
w starym kraju, z jego rze-
czywistym stanem, wyobraża-
jąc go sobie takim, jakim go
widzieć pragniecie. Oto w sta-
rym kraju nikt dzisiaj bluź-
nierstw waszych nie zrozumie,
nikogo pociągnąć za sobą nie-
dołacie; będziecie mu obcy du-
chem i pojęciami. Kierunek
bezwyznaniowy jakiego stali-
ście się przedstawicielami, da-
wno już tam wyszedł z mody.
Byli ludzie, zwłaszcza po pow-
staniu z 1863 r. co hołdowni-
li tym przekonaniom, ale prze-
konawszy się, że zamiast świa-
tła i postępu, przyniósł z sobą
ciemnotę i demoralizację, rzu-
cili go w ką, jak łachman
zużyty. Dziś w starym kraju
żydzi was tylko rozumieją,
jako wyznający jedne z wami
zasady.

Wiemy, że głos nasz dla uszu
waszych będzie głosem woła-
jącego na puszczy, pomimo
jednak tego przeświadczenia
nie przestaniemy nigdy zabie-
rać głosu w tej sprawie, bo
nam nie o was chodzi ojco-
wie "Związku" ale o lud nasz
polski z gruntu ucziwy i re-
ligijny, który bałamucicie.

On nie podejrzuwa was o
szkodliwe dla wiary i narodo-
wości zamiary. Obowiązkiem
więc naszym świętym bronić
ten lud przed wami i oczy-
mu otwierać, aby się nie łapał
na wasze patryotyczne hasła.

??

Autorowi artykułu zatytu-
łowanego "Stolice mądrości",
w No. 19 Kuryera Polskiego,
ośmielmy się postawić dwa
tylko pytania:

1. Jakże to są prawa Bos-
kie, które rządzą rodzicami
aby dzieci swe posyłałi do
szkół bezwyznaniowych i wy-
chowywali je na niedowiar-
ków, bluźniących kościołowi?

2. W jakim podręczniku
teologicznym autor wyczytał,
że we własnych sprawach lu-
dzie własnym rozumem mogą
się rządzić?

Do tej sądziłiśmy
w prostocie ducha, że oprócz
rozumu i wolnej woli, są ja-
kieś zasady moralne ugrunto-
wane na zasadach wiary, któ-
re w każdym danym wypad-
ku, człowiekiem kierują. Poka-
zuje się jednak żeśmy byli w
błędzie. Podług zatem wy-
głoszonej teoryi, wszelkie

kryminalne przestępstwo,
wszelką zbrodnię nawet, po-
winnio sumienie człowiekowi
rozgrzeszyć, jeżeli tylko dana
zbrodnia, zgadza się z jego
rozumem, a zatem jeśli doga-
dza jego interesowi. Wszak
prawda? Zatem, trzymając się
tego prawidła, wróćmy podo-
bno niezadługo do tych do-
brych, starych czasów, kiedy
to praocjowie nasi w jaski-
niach jeszcze mieszkali, nago
chodzili i zjadali się wzajem-
nie, gdy im przyszedł apetyt.
To także, bądź co bądź,
postęp!

Kościół i Kubańczycy.

Pewien młodzieńczy redak-
tor młodziechnego tygodnika
polskiego, wygłasza w redago-
wanem przez siebie piśmie
następujące zdanie:

"Na Kubie zanoszą się na
koniec wojny. W drugiej po-
łowie lutego zmuszą hiszpa-
nie powstańców do złożenia
broni. W interesie Kościoła
Katoickiego leży życzyć zwy-
cięstwa Hiszpanii".

Parę zaś wierszy dalej po-
mieszcza:

"Codziennie nadchodzą dal-
sze wiadomości o strasznych
okrucieństwach, dokonywa-
nych na kubańczykach przez
Hiszpanów".

Więc niby z tego wypadła,
że interes kościoła św. leży
w tem, żeby Hiszpanie do nogi
wyrzuli biednych kubańczy-
ków!

Nie pojmujemy zgola tej
logiki.

Jeżeli tego rodzaju logika
jest sui generis logiką redak-
tora, to życzeniem by było,
zeby redagując pismo w du-
chu katolickim zwłaszcza, u-
ważniejszy był na przyszłość
w wypowiedaniu zdań swych
o interesach Kościoła Kato-
ickiego; wielu bowiem czytel-
ników nie wnikałszy w treść,
może przyjść do przekonania
wręcz przeciwnego o posła-
nictwie św. Kościoła.

Historya Domku Matki Boskiej W LORETO.

Na zakończenie tego wstępu, pomieszczonego w
poprzednim numerze podajemy Eneyklikę
Ojca Sw. XIII. w sprawie "Domku Matki
Boskiej" wydaną na 600 letnią rocznicę jego
przeniesienia z Nazaret do Loreto.

LEON PAPIEŻ XIII.

**Wszystkim wiernym w Chrystusie, pismo niniejsze czy-
tajacym, pozdrowienie i błogosławieństwo
apostolskie.**

Szczęśliwy domek Nazaretański, w któ-
rym za zwiastowaniem anielskiem, do wybra-
nej na Matkę Bożą wygłoszonem, Słowo cia-
łem się stało, słusznie za najświętszy wiary
chrześcijańskiej zabytek bywa uważany i
czczony; co też potwierdzają liczne Poprze-
dników Naszych nadania, akty, dary i przy-
wileje, — Domek ten, jak świadczą dzieje
Kościoła, od chwili kiedy z Bożej woli do
Picenu został cudownie przeniesiony i na
wzgórzu Loretańskiem czeć publicznej stał
się dostępnym, pociągnął ku sobie od razu
pobożne uczucia ogółu i trzymał je w ciągu
wieków w wysokim stopniu natężenia. God-
nem jest wspomnienia, jak tłumne i wspa-
niałe przybywały tam zewsząd pielgrzymki,
jak okazała dźwignięta tam bazyliki, słynną
z dzieł sztuki i świętności służby bożej; jak
naokół, niby drugie Nazaret, powstało nowe
pod opieką św. Dziewicy miasto. Cześć dla
tej świątyni wzmożła się i wzrosła wskutek
ufności pątników i niezliczonych a nader
wielkich dobrodziejstw, któremi Bóg z miej-
sca tego jakoby z niewyczerpanego źródła
łaski, darząc ludzi, na wsze strony, imię Ma-
ryi tak rozślawił, że się tu najwyraźniej
sprawdza owa o Niej przepowiednia: "Bea-
tam me dicent omnes generationes." To też
z zadowoleniem w sercu patrzy się na obja-
wy wdzięczności ze strony zarówno wielkich,
jak małuczkich, kiedy, wiedzeni miłością,
niosąc ocaloc swej pracy i z darów tych prze-
piękną koronę chwały na Jej skronie wkła-
dają.

Dla Nas zaś, którzy już dawno, przybyw-
szy dla uczczenia świętego miejsca, doznali-
śmy łaski Matki Bożej, tem milej jest wi-
dzieć, jak inicjatywa i chwalebna zabiegłość
Czcigodnego Brata Biskupa z Recanati i Lo-
retto rozbudziła w szerokich kołach zapał
około urządzenia w nadechodzącym miesiącu
Grudniu pamiątkowej uroczystości z okazji
ubiegłego sześciowiecza od czasu, gdy skarb
ten ku szczęściu Kościoła złożony został na

KSĄŻKI I KOŚCIELNE KATOLICKIE SPRZĘTY

sprowadzają i wyrabiają

M. H. WILTZIUS & CO.

Figury religijne, chorągwie towarzystw, szaty kapłańskie i sprzęty ota-
rzowe należą do naszej specjalności.

KSIAŻKI (wszelkiego rodzaju) dla szkół, towarzystw i bibliotek.

Posiadamy główny skład regali i odznaków dla towarzystw jako też
najpiękniejszych i najtańszych polskich książek do nabożeństwa,
różańce, krucyfiksy i świece woskowe, itd.

Zgłoscie się do naszego naszego pomieszczenia,

429 i 431 East Water ul.,

Naprzeciw Kirby House.

MILWAUKEE, WIS.

Stein,

FOTOGRAF z Mitchell ulicy, robi różnej wielkości
najpiękniejsze FOTOGRAFIE i po niższej cenie.

Pamiętajcie miejsce:

456 MITCHELL UL., nad anteką.

Jan S. Stróżyk,
Notaryusz Publiczny.

Wyrabia wszelkie dokumenty prawne, akuratanie i tanio.

Wysła pieniądze do wszystkich części świata
podług cen kursowych.

Zabezpiecza od ognia w najlepszych kompaniach.

DOMY i LOTY do sprzedania po bardzo niskich cenach, łatwe warunki.

Wypożycza pieniądze na posiadłość miejską po 6 procent.

Przekonajcie się nim gdzieindziej pójściecie.

582 Mitchell ulica.

Po dobrze odrobione

FOTOGRAFIE ŚLUBNE i INNE

udaje się do:

WM. WOLLENSAKA,
500 National Ave.

MAM na sprzedaż 12 czy 15 rozmaitych domów po niższych cenach
od \$1,400.00 do \$2,200.00, które wziąłem pod mój dozór. Niektóre z
nich warte są dwa razy więcej aniżeli cena oznaczona. Kupujcie, póki
własność jest tania. Sprzedajemy na łatwe wypłaty. Po dalsze informa-
cje zgłoscie się do:

BEN. M. WEIL, Połud. Zach. róg Broadway i Michigan ulic.

jego łonie. Wiadomo Nam, co zamierzono i
co już rozpoczęto, a nawet pod tchnieniem
świętej gorliwości w znacznej mierze usku-
teczniono dla przywrócenia i uświetnienia da-
wnego blasku Bazyliki. Wyrażając dla tych
usiłowań i wszystkich je podejmujących na-
leżne uznanie, korzystamy chętnie ze sposo-
bności, aby tem większą dać podniętę czei
wiernych ku ziemskiemu schronieniu Świętej
Rodziny i spełnionym w niem tajemnicom.
Niech wszyscy a przedewszystkiem Włosi,
uprzątną sobie, jak wielkiem było dobro-
dziejstwo Opatrzności w ocaleniu tego skar-
bu z rąk niewiernych, jak wymowny dowód
miłości, gdy im został ofiarowany. W tej
to bowiem świętej siedzibie dokonał się po-
czątek zbawienia rodu ludzkiego w wielkiej
i cudownej tajemnicy wcielenia Bożego, po-
jednania z Ojcem zagubionego rodu człowie-
czego i naprawy upadku, którą to radosną
tajemnicę Kościół św. w macierzyńskiej o
dobro dziełek pieczy trzykroć dziennie czeić
poleca. W tym szczupłym przybytku mie-
ściły się owe niedościgłe życia domowego i
spójności rodzinnej wzory — prawdziwy
przedmiot podziwu dla aniołów — ku któ-
rym staraliśmy się zawsze zachęcać i nawo-
ływać wszystkie rodziny, dając nawet w tym
celu początek odpowiedniemu stowarzysze-
niu. Z tego szczupłego rozmiarami, lecz
wielkiego świętością miejsca, spływają na Ko-
ściół niezmierna obfitość łaski bożej i dosko-
nałca dusze potęga; stamtąd ogromna liczba
świętych albo wyniosła zaczątek cnoty nad-
ziemskiej, albo już posiadaną do stopnia he-
roizmu doprowadziła.

Co więc dla pobożnych przodków naszych
było krasą wiary i jej podporą, przedmio-
tem pobożności i ośrodą życia, najlepszą re-
kojmnią ubłagania Bożego miłosierdzia, niech
tenże pozostanie i dla naszej epoki, skoro
zwłaszcza, przy obecnym zamęcie i rozprze-
żeniu społecznem, nie może ona znikąd szukać
skutecznej ulgi i pocieszenia, jeno od wia-
ry i uczuć religijnych. Podczas więc juhi-
leuszu Loretańskiego, który tak w porę przy-
pada, niech wszyscy wierni, idąc za głosem
i swego uczucia pobożności i Naszej zachęty,
starają się wszelakim sposobem udowodnić i
wdzięczność serc radością przejętych i naj-
głębszą ufnością ku Chrystusowi Panu, ku
Najświętszej Dziewicy i czuwającemu nad
każdym Aniołowi Stróżowi; w czem słu-
szna, by Włosi ponad innych celowali.

(Ciąg dalszy nastąpi.)